

HISTORISKE NYHETER

5

LITE LAND - STORMAKT I FOTBALL

6

Karl Egil Johansen

NORRØNE GRAVFUNN PÅ MAN

16

Knut Rage

**ROCKEN ER DØD -
LEVE ROCK'N' ROLL!?**

22

Odd Gunnar Skagestad

TEATERMANNEN

30

Kari Gaarder Losnedahl

**UTRYDDELSEN AV KATARENE
OG DEN OKSITANSKE KULTUREN**

46

Bernt Frydenberg

"RUSSEHÅLA" I BJERKREIM

56

Bjørn Bratbak

MERKNADER OG TILSVAR

66

Hanne Lauvstad og Anne Eidsfeldt

historie

Redaktør

Kjartan Andersen

Faglig råd

Anne K. Bang
Inger Marie Okkenhaug
Hege Roll-Hansen
Pål Thonstad Sandvik

Redaksjonsråd

Professor Sverre Bagge
Professor Anders Bjørkelo
Professor Ida Blom
Professor Knut Kjeldstadli
Professor J. Christian Meyer

Utgever: Happy Jam Factory
www.happyjam.no

Adresse

HISTORIE
Pb. 381 Sentrum
5805 Bergen
Tlf.: 92455714

E-post: kjartan@happyjam.no
Nettside: www.historie.no

Formgivning og produksjon

Symbolon Media
www.symbolon.no

Trykk

Symbolon Media

Historie er medlem av Norsk Tidsskriftforening
www.tidsskriftforeningen.no

Historie utgis med støtte av Norsk Kulturråd og
HIFO - Den norske historiske forening

ISSN 0803-401X

Det diskuteres fotballstil om dagen. Det norske landslaget er slått ut av nok en VM-kvalifisering, og man kan spørre seg om det egentlig er mulig for et lite land å kjempe seg til en plass blant de store fotballnasjoner. Da kan det kanskje være en trøst (når det ser som mørkest ut) å minne om at en av de virkelig store nasjonene i fotballens historie er det lille landet Uruguay, som til tross for størrelsen har en bemerkelsesverdig merittliste å vise til. Og den største bragden var kanskje seieren over Brasil i finalen under VM i 1950 - da det ble stille på Maracaná stadion.

Hva skjer egentlig når rocken, selve symbolet på ungdommelig opprør og anti-institusjonell virksomhet, blir institusjonalisert og av alle ting ... plasseres på museum? Plassert i hyllene og montrene sammen med andre lett nedstøvede klenodier fra en svunnen fortid, til vederkvegelse for forskere og lett tidtrøyte en søndags formiddag for tilfeldige besøkende (som kanskje var på "rocke-konsert" kvelden før)? Det er noe lett absurd over dette fenomenet, at alt skal på museum for tiden, jo før jo bedre, og i stadig kjappere frekvens. I en spenstig og ikke minst svært humoristisk artikkel tar Odd Gunnar Skagestad til ordet for at rocken er død, og som en annen dinosaur klar for den museale tilværelse. Men musikken lever!

Ellers kan du i dette nummeret av Historie blant annet lese om norrone gravfunn på vikingøya Man, en lang og innholdsrik artikkel om Henrik Ibsens tid som forfatter og teaterregissør i Bergen og om utryddelsen av katarene og den oksitanske kulturen, en begivenhet som i disse dager kan feire et lite hyggelig åttehundreårsjubileum.

God lesning!

Tom for gaveideer? Gi et abonnement på HISTORIE, og mottakeren får i tillegg siste nummer gratis! Send inn kupongen i dag, eller bestill via våre nettsider

www.historie.no

Navn

Gate/vei

Postnr./sted

Porto

HISTORIE

Pb. 381 Sentrum

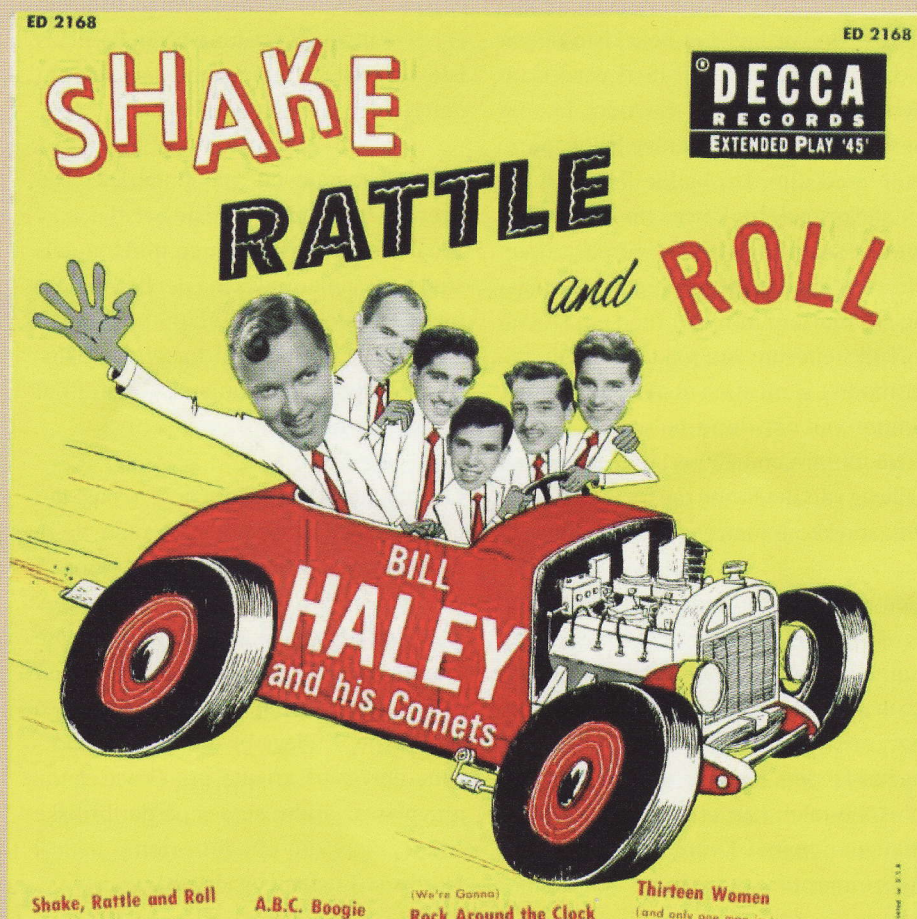
5805 Bergen

Rocken er død

- leve rock'n'roll!?

"Det er rocken som spinner i stuen".

Slager fra 1950-tallet, fremført av "radiofantomene" Kurt Foss og Reidar Bøe, kjent fra utallige avspillinger i "Ønskekonserten" på NRK.

DET NASJONALE OPPLEVELSESSENTERET
FOR POP OG ROCK

AV ODD GUNNAR SKAGESTAD

Et munnhell sier at "Når Fanden blir gammel, går han i kloster". Om rocken kan det tilsvarende bemerkes at når den blir gammel, sendes den på museum. Museer er for mimring. Nostalgisk mimring over det som ikke lenger er. Da passer det godt med et rocke-museum. Ett, - eller gjerne flere. Rocken oppstod som et motstrøms kulturuttrykk på 1950-tallet. Vår tids fremvekst av rocke-museer er et annet og paradoksalt motstrøms fenomen i dagens norske museale virkelighet. Paradoksalt, fordi vår museumsverden for øvrig står i nedbyggingens og raseringens tegn. Paradoksalt, men sam-

tidig forklarlig – for rocken er død. Ikke musikken, i all dens mangfold, men rocken som musikalsk fellesnevner og som sosio-kulturelt konsept.

Norsk museumspolitik anno 2009 – Tilbake til futurismen?

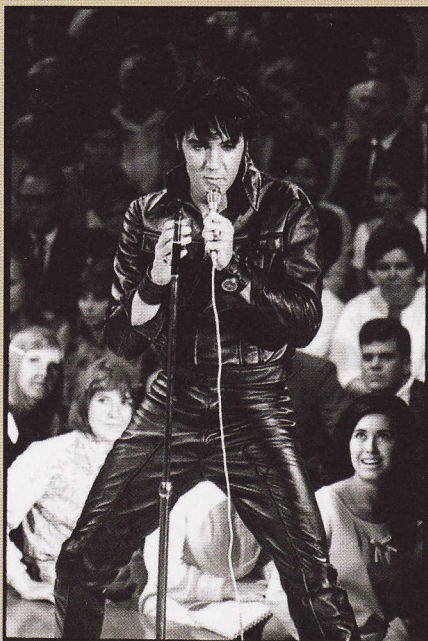
Blant de mange åremål som 2009 har å by på, kan det være verdt å minnes at det nå er 100 år siden futurismens grunnlegger Filippo Marinetti formulerte parolene *Brenn muséene!* og *La oss drepe måneskinnet!* Det futuristiske manifest slo aldri helt an i Norge. Måneskinnsdrap og museumsbrenning ble for drøy kost for

et nøkternt og veloppdragent folkeferd. Men et frø var sådd, en spire slo rot, og med tid og stunder skulle beslektede kulturpolitiske ideer slå ut i blomst. Under nye merkelapper som *post-strukturalisme* og *dekonstruktivisme* har Marinettis grunnholdninger manifestert seg i et ideologisk prosjekt som har til hensikt å bryte ned museenes funksjon som bevareere og ankerfester for det vi måtte ha av dannelsestradisjon i vårt land. Gammeldags folkeopplysning erstattes med virksomhet som tilsikter å *bryte med tilvante forestillinger*, som en av prosjektets fremste strateger, daværende stats-

sekretær Slettholm i Kulturdepartementet, formulerte det (Slettholm, artikkelen "Nasjonalmuseet våger å tenke nytt", *Aftenposten* 3. mars 2005).

Bevares, vi brenner ikke museer i Norge. Våre metoder er mer subtile: Likvidering av institusjonell identitet gjennom strukturrasjonalisering og fusjoneringer. Utslettelse av fysisk identitet gjennom fraflyttinger og samlokaliseringer, inn i form- og sjelløse nybygg. Nedbryting av anerkjent og gjenkjennbar faglig kompetanse gjennom oppløsning og omorganisering av etablerte fagmiljøer. Omdannelse av museenes oppgave, fra å ta vare på *de store fortellingene* som utgjør vår kulturarv til å brette dem opp i trivielle tids-, situasjons- og personavhengige småfortellinger. Omdannelse av museenes funksjon til "opplevelses-sentrer", arenaer for formidling av om-kontekstualisert pjatt (hvem husker ikke "Frosken"?).

Et av delprosjektene i så måte er *Museumsreformen*. Som statens operative ledd i gjennomføringen av reformen er det opprettet noe som heter "ABM-utvikling – Statens senter for arkiv, bibliotek og museum". Resultatene har ikke latt vente på seg: I løpet av selve Mangfoldsåret 2008 klarte Kulturdepartementet den bragden å redusere antallet museer her i landet fra 800 til 100. Departementet fastholder fortsatt sin djerve målsetting om å drive antallet videre ned i 60, - formodentlig et rimelig håndtérbart volum selv for en etat som ønsker å ha færrest mulig aktører å forholde seg til i sin maktutøvelse.

Så langt ett, meget iøynefallende – mange vil si dystert – aspekt av dagens kulturpolitiske virkelighet. Men norsk kulturpolitikk – og museumspolitikken i særdeleshet – ville ikke vært hva den er uten sitt forunderlige Janus-ansikt. For best som fusjoneringene og strukturrasjonaliseringene synes å ta knekken på det bestående, fremdyrkes et nytt musealt mangfold på et felt som i sitt utspring og sitt vesen var så fjernt fra museenes verden – ja, så fjernt fra deres *samfunnsoppdrag* – som tenkes kunne. Vi snakker om *rocken*, dette kulturfenomenet som i disse dager opplever en form for blomstring som få hadde kunnet forestilt seg for et drøyt halvt hundre år siden.

En ny kulturprovinc til landet lagt: We will rock you!

En rekke byer er i ferd med å virkeliggjøre ambisiøse planer om å bygge tidsriktige opplevelsesinstitusjoner med rock på vinyl og på boks, rock på pidestaller, rock på arkiv, rock i skuffer, skap og i glass og ramme.

Mens Trondheim, Oslo, Namsos, Halden og Stavanger i årene 2005-2007 kranglet om å få noe som ble omtalt som "det nasjonale opplevelses-senteret for rock og pop", er det nå øyensynlig samarbeid som gjelder (se artikkelen "Rockebråk ble museumsidyll", *Aftenposten* 4. mai 2009). Og her er mye på gang, sprunget ut av lokal foretaksomhet og ekte bevaringsånd:

Det nye kultursenteret Schous Kulturbryggeri på Grünerløkka i Oslo er planlagt åpnet i første halvdel av 2010. Senteret er etablert av Oslo kommune, og skal inneholde et såkalt "Popsenter" i tillegg til Øvingshotellet, Riksscenen for folkemusikk og Kulturstasjonen for barn og unge. *Aftenposten* kunne allerede 25. november 2007 presentere nyheten under overskriften "Oslorocken samles". Som rett og rimelig måtte være, for her er det *rock* det skal dreie seg om. Rock som ingrediens i et "opplevelses-senter", men fremfor alt rock som museumsobjekt.

Samtidig planlegger rockebyen Namsos et "Rock City", med visjon om å bli Nordens ledende kreative møteplass for underholdningsindustrien – likeledes med en tung museal komponent. Rock City har en kostnadsramme på ca. 60 millioner kroner, og er et spleiselag mellom stat, kommune, fylke og næringsliv.

I Halden planlegges et regionalt ressurs- og kompetansesenter for pop og rock i Østfold. Her jobber man blant annet med å samle all Østfolds rockproduksjon gjennom prosjektet "Elvhis-Østfoldrock 2007". Senteret er tenkt lagt inn under Kulturhuset Samfundet, og en ny regional kultursal vil fungere som utstillings- og konsertlokale for vandretstillinger fra nasjonale og regionale sentra.

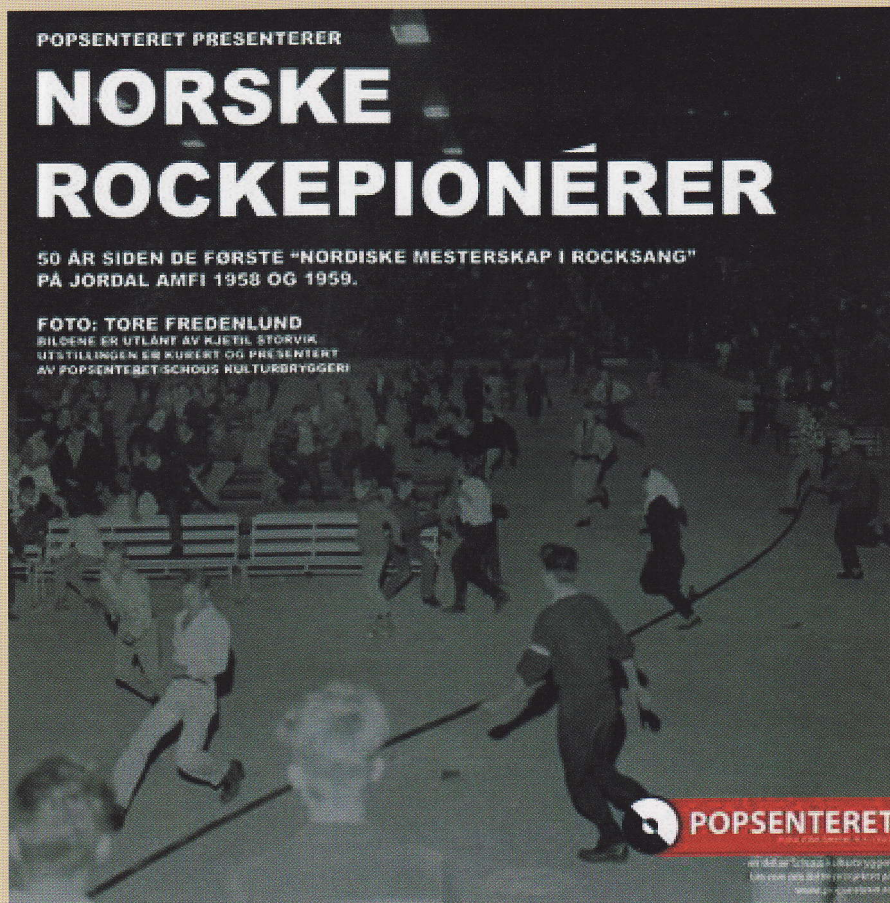
Stavanger vil ikke være dårligere: Her arbeider man med et prosjekt som skal kunne tilby ulike opplevelsesutstillinger. Dette skal bli en del av musikk- og filmbiblioteket Sølvberget i Stavanger kultur-

hus, hvor man nylig har åpnet Rogalyd.no, - et digitalt musikkarkiv i lyd og bilder for all pop og rock fra Rogaland.

Kristiansand planlegger et regionalt rockearkiv og senter i regi av Universitetet i Agder og Fakultetet for kunsthøgskolen. Dette blir tilrettelagt for forskere, og det vil bli utlyst stillinger som doktorgradsstipendiater i tilknytning til senteret. Musikkavdelingen ved Bergen offentlige bibliotek vil bevare og tilgjengeliggjøre den bergenske populærmusikkens historie. Og i Tromsø vil Kompetansesenteret for rock være et senter for musikkbransjen i Nord-Norge.

Men hvor frodig det enn spirer og gror fra syd til nord: Ingen av disse kulturinstitusjonelle nyskapningene kommer likevel opp mot *Det nasjonale opplevelsessenteret for rock og pop*, som etter alt å dømme vil bli *alle rockemuseers mor*. Allerede i oktober 2005 fastslo den nytiltrådte kulturminister Trond Giske at institusjonen skulle legges til Trondheim (eller Trondhjem, som kulturministeren – forståelig nok – velger å uttale Stiftsstadens rette navn), og kulturministerens ønskemål ble raskt stadfestet av Stortinget. Giskes trønderske prestisjeprosjekt, som har fått navnet "Rockheim", ble med offisiell brask og bram åpnet 19. august i år. Rockheim ble i 2007 kostnadsberegnet til 90 millioner kroner (den endelige prislappen er ennå ukjent), og får et nettoareal på 3325 kvadratmeter. Anlegget skal blant annet romme et virtuelt rockemuseum, medietek og kunnskapsbasen Rockipedia. Her, i byens gamle mellager, vil man blant annet finne en vitenskaps- og arkivdel, som vil "systematisere den norske rockehistorien".

Dermed skulle vi være sikret at vår nasjonale beat, tæl og trøkk kan bevares til opplysning og vederkvegelse for de kommende generasjoner. Vår umistelige nasjonal arv endelig trygt forvart!

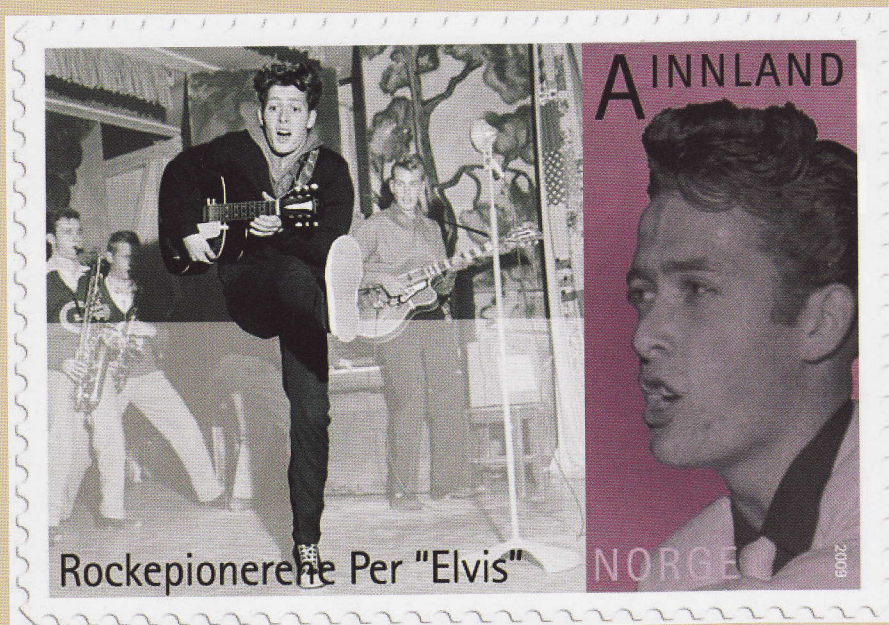

Rocke-mausoleum

At rocken før eller siden måtte havne på museum, var bare et tidsspørsmål. Det er blitt sagt om vårt fedreland at i Norge er alt enten forbudt, eller så har det statsstøtte. Rock'n' roll var på 1950-tallet et skummelt samfunnsnedbrytende fenomen, som måtte bekjempes. Våre øvrigheters maktmidler – kringkasting, kirke og skoleverk – ble satt inn i kampen mot uhumskheten og sedløysa. Men allerede 20 år senere var situasjonen stikk motsatt: I 1970-årene ble rocken innlemmet i det utvidede kulturbegrep, og måtte derfor få offentlig støtte. Slik *må* det være i et land hvor kultur er definert som all aktivitet som utøverne eller deres publikum ikke ønsker å betale for selv. Dermed er kulturen også ufarliggjort. Rocken er for lengst blitt trygt institusjonalisert gjennom statsstøttede rockefestivaler. Uunngåelig logikk tilsa at det neste skritt måtte bli et museum. Endestasjonen for dinosaurer og alt annet som er steindødt.

Selvsagt ble det strid. Ikke om museumsprosjektet som sådant, nei. Dét har øyensynlig vært helt ukontroversielt. Derimot fikk vi – som alltid når store, offentlige prosjekter skal realiseres – en klassisk *lokaliseringsdebatt*. En solid gjenganger i skjæringspunktet mellom nasjonsbyggingssprosjektet og norsk distriktspolitikk, - slik har det vært så lenge Norge har hatt noen historie. (Historisk interesserte vil vite at fenomenet tok av for alvor etter Halvdan Svartes tragiske drukningsdød i Randsfjorden ca. år 860, da distriktene ikke kunne enes om et passende gravsted for felleskongen. Utfallet ble som kjent en *delt* løsning).

Og slik er det nå engang i politikens verden at makta rå. Derfor måtte det gå som det gikk, samme hvor mye Rikshovudstadens bypolitikere – uansett partifarve – sutret og freste. Oslo, likesom Namsos, Halden og andre provinsbyer,

får riktignok fortsatt lov til å stelle med sitt. Innsamling av memorabilia og effekter, til minne om henfarne artister og konsertlokaler hvor de engang huserte. Dagens Norge har råd til å koste på seg et symbolsk knefall for vårt politisk korrekte mantra: Visjonen om det desentraliserte demokrati. Men det er i Trondheim at vårt nasjonale mausoleum – unnskyld, museum – til rockens ære skal reises. Det er i Trondheim at Åge Aleksandersens røde 80-tallsbriller skal stilles ut. Det er i Trondheim, byen som allerede huser vårt nasjonalklenodium Nidarosdomen, at rocken skal bli stedt til hvile. Her skal den konserveres og preserveres på skattebetalernes bekostning. Sikkert like greit der som noe annet sted.

Rock 'n' roll på frimerker

Etableringen av Rockheim er ikke bare en popkulturell jippo og en kulturhistorisk milepæl, det er kanskje fremfor alt en nasjonal begivenhet av første rang. Om noen skulle ha vært i tvil, har Postverket (eller Posten Norge AS, som denne riksinstusjonen nå kaller seg) sørget for å markere begivenheten med en særskilt frimerkeutgivelse: Den 21. august 2009 utkom serien "Rock 'n' roll på frimerker" hvor man samtidig hedret "de fire store

rockepionerene" Rocke-Pelle, Per "Elvis" Granberg, Roald Stensby og Jan Rohde. Om det er gjevt å havne på museum, er det jevngodt – minst! – å bli avbildet på vårt fornemste nasjonale visittkort. Å havne på frimerke betyr at man får ikonisk status på linje med Riksvåpenet. Å havne på frimerke betyr å bli kategorisert som fortidsminnesmerke, som fremtidig objekt for historikers studieprosjekter og filatelisters samlertang. Slik innlemmes vår rotnorske rock i vårt nasjonale anegalleri i selskap med andre historiske godbiter som Roald Amundsens Sydpolferd, Riksforsamlingen på Eidsvoll og slaget på Stiklestad.

På sporet av den tapte tid

Det var ikke alltid slik. *Lokaliseringsdebatten* har vi nå – stort sett – kunnet legge bak oss, men hva med *rocken*? Den begynte så lovende på 1950-tallet. Da het den forresten rock'n' roll, og ble sett på som et uttrykk for det såkalte ungdomsopprøret. Et uttrykk i pakt med tidsånden – spennende på kanten av hva de rådende konvensjoner til da hadde tillatt. Musikk for en tid som dyrket frustrert tenåringsforelskelse med tøff fasade, brylkrem i håret, skinnjakker, kubikk-sjarmører og eksosryper. Og dertil skikkelig dansemu-

sikk: Høyt lydvolym, fart, rytme, testosteron, trøkk og tæl. Ekstase? Å nei, slikt lå ikke for traust norsk ungdom, men med eggende takter i godfoten kunne man alltid slå seg løs, sånn bitte lite grann...

Hvor nyskapende var rock'n'roll egentlig i *musikalsk* henseende? I ettertid har mange søkt å fremstille denne musikk-sjangeren som et ektefødt barn av *rhythm'n blues* (i våre dager helst benevnt "R & B"). Andre, inkludert undertegnede, har heller fremhevet at rock'n'roll i hovedsak oppstod som en direkte vide-reutvikling av *boogie-woogie*, - litt røffere i kantene, litt mer stakkato i synkoperingen, men forøvrig med umiskjennelige slektskapstrekk. Når rock'n'roll på midten av 1950-tallet likevel ble opplevd som noe nytt og skjellsettende, skyldtes det imidlertid ikke først og fremst selve musikken, men dens assosiasjoner til utagerende adferd – på og utenfor danse-gulvet.

Kultureliten betraktet helst fenomenet med et nedlatende skråblikk, som noe smakløst tøy. Enkelte tillot seg riktignok å spøke litt med disse greiene, - noen vil kanskje huske forfatteren Odd Eidems elleville og treffsikre parodi "Røkk og rull på Ring" fra 1957. Men i det store og hele ble rock'n'roll ansett som altfor useriøst til å verdiges oppmerksomhet.

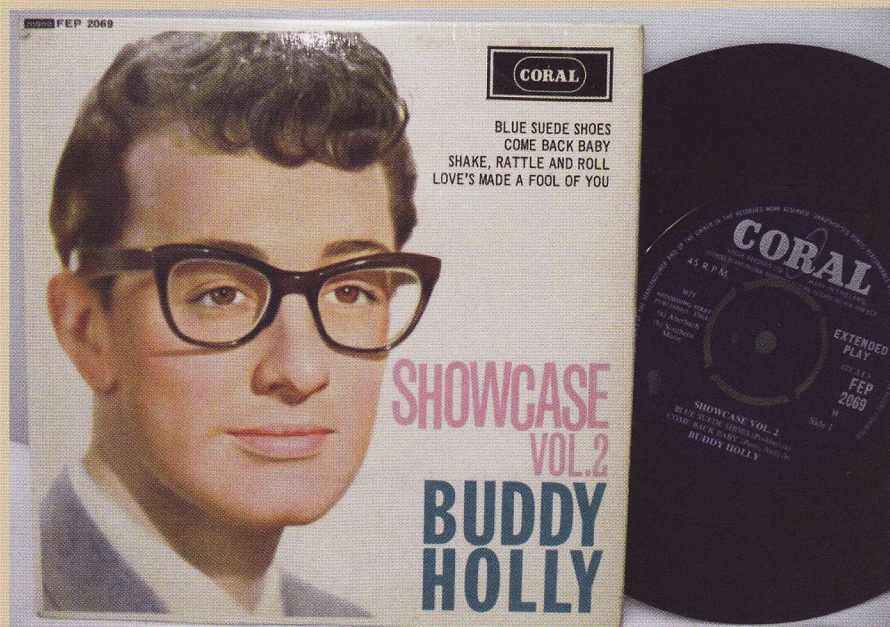
Noen anså også rock'n'roll som en boble, - døgnfluemusikk, som man sa den gangen. Storhetstiden varte fra 1955 til 1959. Vi opplevde Bill Haley & His Comets med "Rock around the Clock". Dessuten Buddy Holly med "That will be the Day", Jerry Lee Lewis med "Great Balls of Fire" og Ray Charles med "Tell me what'd I say". Og vi opplevde selvsagt The King: Elvis Presley, - mannen som fremfor noen personifiserte denne farlige, spennende og besnærende musikken og den livsstilen som fulgte med.

Men hva skjedde så?

Rocken blir alt

På 1960-tallet snakket vi om rock'n' roll som noe som hørte fortiden til. Vi opplevde popmusikkens blomstringstid – en epoke preget av et stadig økende mangfold. Vi fikk protestvise-bølgen, med frontfigurer som Bob Dylan. Samtidig vant betegnelsen *rock music* gradvis innpass som et samlebegrep på vidt forskjellige stilretninger som etter hvert skulle omfatte nærsagt alt og ingenting. Vi fikk Britpop-fenomenet – grupper som The Beatles, The Rolling Stones, The Kinks og The Hollies, som alle – hver med sin distinkte stil – fremførte melodiose ballader, garnert med tidsriktige ”piggråd-gitar”-harmonier. Rytmer, javel – men ikke rock'n' roll. Og tilsvarende fra den andre siden av Atlanteren: Smektende ballader med amerikansk klang fra The Beach Boys og The Mamas & the Papas, etter hvert også Simon & Garfunkel, mens Tamla Motown i Detroit vartet opp med soul, rhythm'n' blues og superartist-rivalene Diana Ross & the Supremes og Martha Reeves & the Vandellas. Og masse, masse annet. Glory days!

Etter toppåret 1967 og den påfølgende psykedeliske bølgen, som nådde klimaks med Woodstock-festivalen i august 1969, fulgte tiår på tiår med et stadig mer globalisert og institusjonalisert pop-rock-bilde: Ingen virkelig fornyelse å snakke om, men en formidabel lydteknisk utvikling, samt utvikling i bredden og spesialisering i uttrykksmangfoldet. Bølger kom og gikk – new wave, pønk, funk, disco, grunge, synth, heavy metal, black metal, reggae, afro-sound, crossover, world music, puddel-rock, techno – you name'em. Frenetisk fråsing i lydeffekter. Vidt forskjelligeartede supergrupper som Bee-Gees, Creedence Clearwater Revival, Pink Floyd, Abba, a-ha, Dire Straits, Oasis og U2 videreførte, hver på sin måte, den melodiose balladetradisjonen – en musikkform med røtter tilbake fra tiden før uttrykket rock'n' roll oppstod. Det samme gjorde soloartister som Elton John, Rod Stewart, David Bowie, Bruce

Springsteen, Madonna og Sting. Det gjør de fortsatt.

Alt dette ble pussig nok (kanskje som følge av fraværet av en sentral, autoritativ definisjonsmakt?) kalt rock. Musikk som ikke hadde stort mer til felles enn at den ble fremført av artister og utgitt av plateselskaper som opererte innenfor en stadig mer usammenhengende musikktradisjon, hvor merkelappen rock var det sosio-kulturelle ankerfeste og samlebegrep.

Rockens sosiale forutsetning

Nettopp den sosio-kulturelle dimensjon har nå i over et halvt hundre år vært forståelsegpaernes innfallsport til å beskrive, forklare og kategorisere denne musikk-sjangeren. Stikkord som ungdomsopprør, oppgjør med besteborgerlige verdier, seksuell frigjøring, spontanitet, energi og livsutfoldelse, diffus samfunnskritisk radikalisme, alternativ livsstil, uartikulerte lengsler og drømmer.

En skikkelig smørje! Og en motsetningsfylt sosio-kulturell arv som musikkens utøvere etter hvert skulle streve stadig mer krampaktig med å leve opp til. En arv som etter hvert størknet i stadig ster-

kere betoning av ytre effekter på bekostning av musikalitet. Ytre effekter med vekt på angivelig provoserende adferd, med ingredienser som stort støyvolum, rare klær, sminke og hårsveis. Og narkotika. Dyrkelsen av et svett, skittent og rølpete image. Et kulturuttrykk basert på en liturgi og dramaturgi med klimaks i møtet på scenekanten mellom idolene og deres tilbederskarer, hylende fans som gir seg massesuggesjonen i vold. Ritualer med dramaturgi og scenografi som oser av kitsch. Allerede fra den spede begynnelsen av bar rocken i seg spiren til å bli en karikatur av seg selv.

Men under den stereotype og degenererte overflaten, en ubrutt utvikling og fremvekst av et musikalsk mangfold med noe for enhver smak. Og mangfold er da bra? Her står vi overfor et utviklingsbilde med paradoksale trekk. Knapt noen vil bestride at vi har fått masse flott popmusikk å hygge oss med i de siste 40 årene. Men rock som begrep er blitt stadig mer meningsløst – et størknet konsept hvor innholdet kan være alt og intet – med eller uten slektskap til 1950-tallets rock'n' roll. Og da er det på tide å sette spøkelsen på museum. Der hvor dinosaurene bor.

Museer er for mimring

- Nei, stopp litt! hører jeg kritikerne innvendende, - du har misforstått fullstendig: Et museum i våre dager er ikke en oppbevaringsanstalt for døde ting, slik det kanskje var før i tiden. Et moderne museum er et *opplevelsestilbud* og et *kompetansesenter*. En levende og dynamisk institusjon. Her skal det bli øvingslokaler for håpefulle unge artistspirer, og interaktivitet for alle penga! Bare tenk hva folk som Elvis og Beatles kunne ha drevet det til om de hadde hatt et slikt tilbud!

Javel, men behøver man et museum for slikt, da? Museer er for mimring. Nostalgisk mimring over det som ikke lenger er. Steder hvor vi kan søke kunnskap om slikt som en gang var, som ikke lenger er liv laga, men som det er greit å kunne kjenne til. Som f.eks. å vite hvordan rock'n' roll på 1950-tallet nådde ut til folket – til ungdommen dengang: Singelplater i vinyl med 45 omdreininger, avspilt på batteridreven kombinert reiseraadio og grammofon fra Radionette. Eller sniklytting på radioen, om kvelden når det var mørkt nok til å få inn Radio Lux helt ytterst på mellombølgen. Rock'n' roll var knapphetsvare. Tilførselen var regulert av den tids teknologi og forval-

tet av et omsorgsfullt autoritært statlig kringkastingsmonopol. Det var en virkelighet som dagens ungdom – og de fleste voksne med – knapt kan forestille seg.

Så hvorfor ikke hilse velkommen etableringen av institusjoner som kan avhjelpe vår tiltagende historieløshet? I så måte vil de nye rockemuseene, med riksinstitusjonen Rockheim i spissen, ha en meningsfylt misjon. Ikke som ankerfester for definisjonsmakten – dén er forlenget pulverisert og demokratisert av markeds-kreftenes dynamiske spill. Ei heller som arenaer for allehånde "opplevelse"-aktiviteter, men som konservative og konserverende etablissementer hvor det tilbakeskuende publikum kan dyrke og utdype sine kunnskaper om en stadig fjernere fortid.

Tilbake til fremtiden

I dag er vi omgitt av musikk – innbefattet alle former for såkalt rock – hvor vi enn går og står. Knappheten er avløst av en grenseløs overflod, enten det er i de tusen hjem eller i det offentlige rom. Skulle stillheten bli påtrengende, er det bare å trykke på en knapp – og du kan velge og vrake blant dine yndlingslåter. Den musikken som folk ønsker å spille eller

høre, vil bli spilt, enten noen vil sende den på institusjon eller ei. Her, som ellers i livets tilskikkelser, er det markedets lover som gjelder. Tilbud og etterspørsel. Det gjelder også de beste sviskene fra rock'n' roll-epoken.

Vår nye digitale virkelighet innebærer at aktørene i markedet – konsumentene såvel som produsentene, samt ikke minst distributørene – kan og må forholde seg til nye muligheter og utfordringer (stikkord nedlasting, fildeling, opphavsrettigheter m.v.). At det gjenstår å avklare spørsmål av juridisk og vederlagsmessig art, er viktig nok, men i foreliggende sammenheng irrelevant. Uansett er det et faktum at vi på alle kanter er omgitt av en ubegrenset tilgjengelighet som definerer vårt forhold til musikk og lydprodukter i sin alminnelighet, herunder også alle uttrykk som måtte fallbys under merkelappen "rock". Tidligere tiders barrierer – tekniske, økonomiske, sosiale, kulturelle – er borte. Det gjelder endog rockens opprinnelige identitetsdefinerende egenart.

De forutsetningene som gav liv til begrepet rock, er en saga blott. At man institusjonaliserer et fenomen som i sin opprinnelse og vesen er så grunnleggende anti-institusjonelt, kan synes ikke bare paradoksalt, men direkte komisk. Det er likevel ikke uten et snev av logikk. Rocken er død – det være seg som musikalsk fellesnevner eller som sosio-kulturelt konsept. Et skrømt som hører hjemme på museum, - gjerne i Trondheim. Rockmuseet er endestasjonen, hvor levningene vil kunne observeres, studeres og analyseres av dem som har legning for slikt. Men musikken lever.